

Barns trivsel er viktig i Bjørnsgård barnehage

... ansiktet ditt
gjenspeile' mitt.
Eg blir te meg
i møte med deg...
-Bjørn Eidsvåg

Innhold

Forord	3
Utgangspunkt	4
Formålsparagrafen	5
Hvorfor er det så viktig å snakke med barna?	7
Åpne spørsmål	8
I samtalen: Hva skjer i meg og hva skjer i deg?	9
I forhold til barna og den spesielle hendelsen, har vi kommet frem til følgende så langt:	10
Hvordan vise at vi er interessert i barna?	11
Vennskap	13
Hvordan har vi i Bjørnsgård barnehage jobbet for å få mer fokus på barns trivsel?	13
Anbefalt litteratur	15

Forord

Vi i Bjørnsgård barnehage har en visjon og verdier som er godt integrert i vår organisasjon. Vårt overordnede mål er i fokus i alt vi gjør i forhold til jobben med barna. Vi har tro på å ha en klar og definert organisasjon. For å kunne drive barnehagen fremover mot nye delmål, må organisasjonen være klar i sin målsetning.

I jobben for at hvert barn skal trives og ha en god hverdag, kreves det innsikt i barn og barns utvikling, men det kreves også innsikt i seg selv og bevissthet rundt egen person og hva som påvirker en. «*Personalet må være fysisk og mentalt tilstedeværende slik at de kan fange opp og støtte barns initiativer til samtale og til å fortelle.*» (side 18 i 3.utkast av rammeplanen <http://www.udir.no/Barnehage/Rammeplan/revidering-av-rammeplan/28.01.15>).

Å drive et prosjekt er spennende og det har vi integrert i jobbingen mot det som har vært fokus for oss i lang tid: *ønsket om økt kunnskap om hvordan man skal samtale med barna for å kunne skape en god relasjon og trivsel hos det enkelte barn.* Vi ønsker også eventuelt å avdekke forhold som ikke er slik som man ønsker, samt øke innsikten i seg selv som voksenperson og som rollemodell for barna.

Figur som viser hvordan vår organisasjon er bygd opp i forhold til visjon, verdier og overordne mål.

Utgangspunkt

Vi har i flere år jobbet med å bevisstgjøre personalet i forhold til egne opplevelser. Det er slik at vi voksne som jobber i barnehagene sitter inne med opplevelser av forskjellig art. Det kan være i forhold til egen barndom, død, alkohol, misbruk, eller vi rett og slett oppfatter og opplever samme situasjon forskjellig. Da at vi har forskjellig utgangspunkt må vi være oss dette bevisst og kunne vite noe om våre egne reaksjoner når vi møter ulike situasjoner i forhold til barna. Det å skille på hva som er privat og hva som er personlig, i forhold til å kunne utføre en profesjonell jobb i barnehagen (PPP – privat, personlig, profesjonell) er avgjørende for å kunne møte barna på en anerkjennende måte.

I henhold til § 22. i barnehageloven har vi plikt til å melde fra om forhold som gir grunn til bekymring (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>, 16.01.15).

Det er viktig for alle ansatte å ha kunnskap og styrke til å melde en sak for eksempel til barnevernet.

Hvordan vi samtaler og hvilke ord vi bruker kan være avgjørende for hvordan barna føler seg og hva de ønsker å snakke med oss om.

Litt teori om hjernen

Ved fødsel har vi 100 milliarder hjerneceller. Det første året er det 700 nye koblinger pr. sekund. Dette vil for oss si at hjernen utvikler seg enormt disse første årene av barnas liv. Vi må vite at disse første seks årene utvikler hjernen seg enormt og dermed er den veldig mottakelig for lærdom (Toddlerkonferansen 02.04.14, Henrik Daae Zachrisson). Ved ettårsalderen går ca. 60 % av næringen vi får i oss til hjernen og ved treårsalderen ca. 30 %. Det er en naturlig celledød, og koblinger som ikke blir brukt forsvinner. Barna må stimuleres slik at hjernen får utvikle seg. Derfor er blant annet dette med språk og måten vi snakker på veldig viktig. Jo mer vi snakker, desto bedre. Vi vet også at trygge barn lærer best. Er det barn som har spesielle behov så trengs det spesielle tiltak. En kjent sak er at læring avler læring (Toddlerkonferansen 02.04.14, Henrik Daae Zachrisson).

Use it or lose
it.....

Formålsparagrafen

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering». <https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/nye-formalsparagrafer-for-skole-og-barne/id539875/> 24,02,15.

Vi har jobbet systematisk med formålsparagrafen og i løpet av prosjekt perioden har vi jobbet med «trivsel». Hva er trivsel for deg og hva er trivsel for meg? Går det an å måle trivsel i barnehagen? Vi har kommet frem til stikkord som gir oss assosiasjoner til trivsel: Trygghet, omsorg, anerkjennelse, være seg selv, føle seg sett og verdsatt, ha utfordringer, oppleve mestring, ha venner, oppmuntre, lytte, støtte, forutsigbarhet, rammer, ros, ta på alvor og grenser.

Noen «trossetninger» i forhold til hva personalet skal forholde seg til i samspill med barna:

- **For å forstå andre må man først forstå seg selv.** Vi voksne i barnehagen må vite hva som setter i gang forskjellige følelser i oss. Hvordan reagerer vi når et barn forteller oss for eksempel om alkoholmisbruk hjemme? (Emile Konstanse Kinge, forelesning 2014)
- **Man må ha trygghet på egne verdier, egen rolle, funksjon og kompetanse.** Vi jobber stadig for å utvide vår kompetanse. Jo mer vi kan, desto tryggere blir vi på oss selv. Dette fører også til at vi i større grad tør å bruke hverandre. Vi må være åpne på at vi

ikke alltid strekker til i alle situasjoner, men faktisk bruke hverandre og støtte seg til hverandre (Emile Konstanse Kinge, forelesning 2014).

- **Vi må ha en balanse mellom å skulle lytte og det å snakke.** Vi må finne balanse i samtalen slik at man ikke er underaktiv, ei heller overaktiv. Snakker man for lite, kan samtalen dø ut, snakker man for mye kan barnet miste oppmerksomheten (Raundalen og Schultz 2008).
- **Være en venn, en Alfred.** Det er godt for et barn og ha en venn, en som bare er der, en som er trygg og som støtter, uten å måtte spørre eller analysere, bare være til stede og støtte. Se barnet og være nær (Emile Konstanse Kinge, forelesning 2014).
- **Jobb med samtaler i «fredstid».** Det er viktig å ha et klima for gode samtaler hele tiden. Det skal ikke være nødvendig å mobilisere når problemer oppstår. Det må være en kultur for samtale og en trygghet og visshet om at her i barnehagen er det voksne som er der for å lytte og for å snakke (Emile Konstanse Kinge, forelesning 2014).

Nasse Nøff og Ole Brumm
satt i gresset og tegnet.
«Hvordan staves venn?»
spurte Nasse. «Jeg
trenger ikke stave det.
Jeg føler det», svarte
Brumm.

Hvorfor er det så viktig å snakke med barna?

Vi vil gjennom samtale komme oss inntil kjernen i hvordan hvert barn har det, hvordan de virkelig har det. Vi har i vår barnehage tre barn som er direkte eller indirekte involvert i en familietragedie som rammet barnehagen vår for en del år tilbake. Her er det viktig for oss i personalet å være rustet til å møte disse barnas eventuelle spørsmål. To barn har en bror som ble drept og som de aldri har sett. Til nå har ikke de barna det gjelder spurt så mye rundt broren sin, men de lurte noen ganger på hvem han er og hvor han er nå. Det tredje barnet har en annen tilknytning til denne hendelsen, men den er også familiær.

For oss er det viktig å kunne møte disse barna på en trygg og god måte. Vi skal kunne mestre og svare på spørsmål fra barna. Det er for barna viktig å vite at vi voksne er i barnehagen for å ta vare på og være støttende i vår væremåte.

Det er ikke bare barn som er utsatt for vold og omsorgssvikt vi skal ha i kikkerten i forhold til hvordan vi samtaler med det enkelte barn. Det skjer mye i et barns liv, vi har mange som blant annet har opplevd en skilsmisse, det kan være død i familien, sykdom, ulykker, mobbing eller hendelser i et barns liv som trenger oppfølging i form av samtaler.

Det er viktig å kunne jobbe ut fra et barneperspektiv. I den forbindelse kan det være greit å skille mellom begrepene barneperspektiv og barnets perspektiv. Det finnes ikke noe universelt barneperspektiv, hvert barn har sitt perspektiv. Sin måte å se tingene fra. Alle barn er forskjellige og har sitt utgangspunkt. Barnet griper ikke et perspektiv, det er noe de er i helt ubevisst. De er i sitt liv og har kompetanse på sine opplevelser og det å være barn. Dette kan vi voksne aldri helt greie å ta del i, sette oss inn i eller bli en del av. Det vi kan gjøre er så godt det lar seg gjøre, sette oss inn i og akseptere barnets situasjon. Vi trenger ikke helt skjønne barnet, men det vi må gjøre er å bestrebe oss på å sette oss inn i situasjonen og prøve å forstå barnet. Her fokuserer flere forskere på hvordan voksne bruker sine egne erfaringer og egen opplevelse i møte med barnet. Derfor er det viktig for oss voksne å være oss bevisst hvordan hendelser og opplevelser har påvirket oss og formet oss til de vi er. Noen ganger kan våre erfaringer være greie å ha med. Det som er viktig å skille på er hva som skjer i oss selv og hva som skjer i barnet.

Barn ned til to år kan fortelle om traumatiske hendelser. De vanskeligste samtalene er med barn som er mellom to – fire år. I boka «Profesjonelle barnesamtaler. Å ta barna på alvor.» av Kari Trøften Gamst (Universitetsforlaget 2013) står det mye om hvordan man kan legge til rette for å kunne skape grobunn for en god samtale/dialog, eventuelt bruke hjelpemidler som bamser eller andre trygge leker for barnet.

«Den enkelte har aldri med et annet menneske at gjøre uten at han holder noget av hans liv i sin hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthet. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andenes liv lykkes eller ej».
Løgstrup, 1991

Åpne spørsmål

Hvordan komme i dialog med barn? Det er så lett å komme til og stille lukkede spørsmål. Ved å stille lukkede spørsmål er det fort å få ja eller nei svar. Hvordan stille spørsmål som gjør at barnet må svare utfyllende? Det å skulle stille åpne spørsmål må øves på. I hverdagen så kan man kanskje mene at man stiller åpne spørsmål, men når man kommer i en situasjon som man så gjerne skulle fått en dialog med barnet, kan det fort stokke seg og man tyr til spørsmål som bare gir korte svar. Det er derfor viktig å ha en kultur for å bruke åpne spørsmål som en arbeidsform i alle sammenhenger i barnehagen.

Vi i Bjørnsgård barnehage har blant annet brukt personalmøter og deler av planleggingsdager der vi har øvd oss på hverandre og satt oss inn i roller for å øve på dette. Vi har stilt åpne spørsmål i en tenkt situasjon. Dette har gitt oss aha-opplevelser og flere av oss har blitt tryggere på å bruke åpne spørsmål i samtale med barna. Nedenfor er noen eksempler på hvordan man kan ordlegge seg for å komme i en dialog med et barn:

- fortell mer om dette
- fortell slik at jeg forstår hva som skjedde
- beskriv for meg
- prøv og forklar
- si meg alt som hendte så godt du kan
- hvordan skjedde det?
- hva gjør du da?
- hva tenker du da?
- hvordan vondt er det?
- du sier det er ekkelt, hvordan ekkelt?
- hvordan er det å være deg da?
- du sier at han slo deg, hvordan slo han deg? Fortell meg

I samtalen: Hva skjer i meg og hva skjer i deg?

I samtale er det fort å projisere sine egne følelser – har du gruet deg? Syns du det var litt ekkelt? Ble du redd da? Dette er eksempler på spørsmål der man kan ha projisert sine egne følelser. Aktiv lytting er viktig: vær til stede, lytt til barnet. Ikke vær redd for stillhet.

Stillheten, eller pauser er viktig i forholdt til å kunne gi barnet tid til å tenke og finne ordene, til å fortelle. Dette signaliserer også interesse. Små ord som støtter det barnet sier: «jeg forstår», «hm», «ja» og «ja vel». Disse små ordene kan støtte barnet og gi dem oppmuntring til å fortelle videre. Det kan være fort gjort å si: «Dette er da ikke så skummelt», eller «nå får det holde, ikke noe å være redd for». Aktiv lytting kan være å gjenta det barnet har sagt.

«hm – ja, du det er sant, fortell!!» Eller: «Ja vel, Kari er en pyse og du vil ikke leke med henne, fortell meg om det». Det er fort gjort å gå i feller der man ikke klarer å ta barnet på alvor i forholdt hva det sier og hva det føler. Det kan være at den voksne signaliserer at man betviler det barnet forteller: «Er du sikker på at det var akkurat det som skjedde da? «Det kan da ikke være så skummelt?» Kommentarer som dette kan føre til brudd i samtalen. I samtale må man også huske at man kommuniserer mye ved det nonverbale språket.

Hvordan bruker du kroppen din i samtale med barnet? Stemmen, tempo i språket, øynene, mimikken, m.m.

Det kan virke veldig enkelt å forholde seg til at det skjer i deg, og dette skjer i meg. Når vi kommer til hverdagen, så har flere av oss i Bjørnsgård barnehage opplevd at det kan være en utfordring å skulle stille spørsmål som fører til en dialog, der vi ikke projiserer våre følelser til barna. Det kan skje så fort at vi nesten ikke oppdager det selv. Da har vi voksne lov til å hjelpe hverandre. Det kan være at en annen voksen kan komme med innspill slik at man kan få barnet til å åpne seg og fortelle det som det eventuelt skulle ha på hjertet. Vi er langt fra ferdige i den jobben, vi har ikke alt under huden. Dette er tidkrevende og det trengs øvelse og gjentakelse i forhold til å minne hverandre på at vi ikke skal projisere og vi må skille mellom hva som skjer i deg og hva som skjer i meg.

I forhold til barna og den spesielle hendelsen, har vi kommet frem til følgende så langt:

Det skal lages en bok som mor skal lese for barna når de er store nok til å høre den. Den skal fortelle historien om dette barnet som ikke er her mer. Den boken skal fortelle historien om hva som skjedde. Vi skal være åpne på at vi ikke skal fortelle alt nå, men så snart mor er ferdig med boken, så skal mor fortelle historien om dette barnet. Vi kan undre oss, samtale og anerkjenne barna som kommer til oss med spørsmål, men noe svar på hvordan dette barnet har dødd, vil ikke komme riktig enda.

Vi kan i tiden frem til barna er modne for å høre sannheten undre oss og bidra med setningsutfylling som f.eks.:

- Det som gjør meg mest glad for tiden er...
- Det som gjør meg mest trist for tiden er...
- Det jeg savner mest i livet mitt nå er...
- Når jeg våkner om natten tenker jeg...
- Mitt høyeste ønske er...

Ved å begynne å snakke selv, kan det føre til at barna også begynner å snakke og mulig åpne seg med det de har på hjertet. Vi skal legge til rette for at barna skal kunne ha mulighet til å åpne seg og få gitt uttrykk for hva de har av følelser og tanker inni seg.

Mulige oppfølgingskommentarer om barnet begynner å snakke:

- Fortell, jeg vil høre hva du tenker
- Jaha... Fortell meg mer...
- Sier du det?

Hvordan vise at vi er interessert i barna?

Det er de voksnes ansvar at barna trives i barnehagen. Som Nuria Moe sa: som voksen byr jeg på møkk eller næring? Hvilken respekt har jeg for barna? Hvordan er du for at barna skal komme til deg? Dette er spørsmål vi har stilt oss. Hva byr vi voksne egentlig på?

I forhold til dette så er det en kontinuerlig jobb som gjøres i Bjørnsgård barnehage. Med visjonen og verdiene våre som utgangspunkt og grunnmur, sammen med vårt overordnende mål, vil vi etter beste evne skape gode dager for alle barna i vår barnehage. Dette er en prosess som vi hele tiden står i. Vi jobber med å holde fokus og være målrettede i forhold til å skape trivsel både hos små og store i Bjørnsgård barnehage.

Det vi hele tiden holder fokus på er å kunne ha en dialog med barna. Det er ofte at man føler at dagen består i å gi instruksjoner eller irettesettelser, men det bestrebes mot å ha en dialog. I dialogen kan man «sjekke ut» hvordan barnet har det. Valg av ord er veldig viktig. Når vi snakker med barn bruk setninger som:

- Sier du det?
- Fortell!!
- Er det det du tenker på?

Vi er modeller i forhold til hvordan vi er mot hverandre. Er vi da motarbeidere eller medarbeidere? (Nuria Moe forelesning 10.06.2014). Dette er også spørsmål vi har stilt oss i

denne prosessen med å ha enda større fokus på barns trivsel. Vi i Bjørnsgård barnehage vil ikke være vakter, men en som er interessert. Hva er det å være vakt? En voksen som bare går og ser til at alt er greit, men ikke involverer seg eller er interessert. Dette mener vi er voksne som ikke gir den trygghet og den tillitt som vi mener det skal være mellom barn og voksne for å få trivsel og barn som er trygge til å kunne samtale med oss. Det er viktig å vise dette og være seg bevist hvordan man samspiller med barna. Hva vi voksne gjør i utesituasjonen har stor betydning. Her kan de fort være at man blir vakter og ikke interesserte voksne. Observasjon er noe vi har stor tro på i forhold til å kunne fange stemningen som hvert barn er i. Ved å være seg bevist blikk, mimikk og gester vil vi anerkjenne barna.

En liten forandring i ens egen praksis kan være en stor forandring for det enkelte barn.

Da det en gang er slik at vi er mennesker alle sammen, kan det være at vi gjør feil i forhold til å skulle komme i dialog. Det å stille åpne spørsmål, vise interesse slik at barna får tillitt til deg som voksenperson. Det er vi klar over. Det vi da har blitt mer åpne om, er at da kan vi snakke om det vi ikke har mestret, drøfte det med en kollega og lære noe av det. For oss blir det forskjellen på god og dårlig praksis.

Vennskap

Er det noe foreldrene lurte på i foreldresamtalene så er det blant annet: «Er barnet mitt populært?» «Har barnet mitt venner?» Dette er også noe barna snakker om: «Du skal få komme på bursdagen min», eller «Du skal ikke få komme på bursdagen min».

Vennskap i barnehagen ser og hører vi barna snakker om som viktig i forhold til barnas trivsel. Hvordan kan vi så kjenne igjen vennskap mellom barn? Hvordan kan vi voksne bidra til vennskap? Skal alle være venner? Dette er spørsmål vi har tatt opp og diskutert i personalgruppen. Vi jobber med observasjon, for å kunne se barna. Ser vi det vi vil se? Tørr vi å se det vi ser? For noen år tilbake var det en kampanje som Redd Barna hadde: Vennligst forstyrr – du ser det ikke før du tror det (Emilie Kinge, Empati nærvær eller metode? Gyldendal 2014). Intet vennskap er mer riktig eller viktig enn andre vennskap. Vi mener det er en mellomting på at enkelte venner må få leke sammen, men også at de må leke hver for seg. De voksnes rolle mener vi er å bidra inn i vennskapet med å tilrettelegge for lek, være gode observatører, være med i leken, vise forståelse for vennerelasjoner, vise respekt for barna, noen ganger må barna få lov til å leke de to som leker sammen og ikke ta mer flere i leken, andre ganger må de ta med flere i leken. Alt vil være avhengig av situasjonen. Voksne i Bjørnsgård barnehage må være oss bevisst hvorfor vi gjør som vi gjør. Når holder vi tilbake og lar barna ordne opp seg i mellom og når må vi være med inn i samtalen/leken for å hjelpe barna?

Hvordan har vi i Bjørnsgård barnehage jobbet for å få mer fokus på barns trivsel?

- Jobbet systematisk med formålsparagrafen. Vi har tatt for oss formålsparagrafens ord og jobber med å komme oss igjennom alle ordene. Dette blir gjort på planleggingsdager og personalmøter
- Telefonkontakt med Magne Raundalen i forhold til den vanskelige samtalen som vil være i forhold til de barna som har en bror som er død

- Kurs med Nuria Moe. Vi har hatt planleggingsdag der hun var hos oss. I etterkant har vi jobbet med det hun formidlet og blant annet laget oss et kvalitetsdokument på hvordan vi kan gi tilbakemeldinger til foreldrene
- Kurs med Emilie Konstanse Kinge. Dette kurset ga oss mye i forhold til hvordan vi kan snakke med barna. Det å skulle reflektere over oss selv som voksne og hva vi tar med oss av egne opplevelser i forhold til jobben med barna
- Innkjøp av litteratur
- Snakke med foreldrene til barna. Hva snakker vi med foreldrene om? Klarer vi å være profesjonelle? Hva er fokuset i samtale med foreldrene?
- Snakke med barna. Hvordan snakker vi med barna og hva snakker vi med dem om – og hvordan samtaler vi med dem?
- Foreldremøte der vi snakker om hvordan vi jobber i Bjørnsgård barnehage. Vi har lagt vekt på å synliggjøre den jobben vi gjør i forhold til samværet med barna. Hvilket fokus vi har i forhold til for eksempel lek.
- Jobbe på personalmøter og planleggingsdager:
 - jobbe i grupper, delt på tvers av basene, store og små grupper
 - jobbe en og en
 - jobbe hele personalet sammen
 - bruke dialogspillet av Siv Akre
 - bruke hverandre til veiledning
 - lage kvalitetsdokumenter
 - bruke lederteamet for å skape en kultur som er målbevisst i forhold til ordvalg

Anbefalt litteratur

Gamst Tøften, Kari. 2013 Profesjonelle barna samtaler. Å ta barna på alvor.

Universitetsforlaget

Kinge, Emilie, 2006. Barnesamtaler. Den anerkjennende samværet og samtalens betydning for barn med samspillsvansker. Gyldendal.

Åberg Ann og Hillevi Lenz Tagichi, 2006. Lyttende pedagogikk – etikk og demokrati i pedagogisk arbeid. Universitetsforlaget

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

<http://www.udir.no/Barnehage/Rammeplan/revidering-av-rammeplan/>

Eksempel 1 på et personalmøte

Daglig leder må forberede seg godt i forhold til planlegging av bruk av tid og hvilke ansatte som skal være på samme gruppe under gruppearbeidet.

Først et innlegg av daglig leder i forhold til formålsparagrafen.

Deler i tre grupper der det er en pedagogisk leder som leder gruppa.

Hver gruppe kommer frem til det de vil legge frem.

Plenums diskusjon, der punkter fra hver gruppe blir tatt opp og vi kommer frem til felles mal for hva vi vil videre.

Eksempel 2 på et personalmøte

Personalet sitter i en sirkel. Alle sitter på hver sin stol, ikke noe bord. Daglig leder har en innledning om det å snakke og det å lytte. Det å vise interesse for den som snakker.

Hvordan kan vi vise interesse og hva kan virke forstyrrende i en samtale?

To og to snur seg mot hverandre. Den ene skal fortelle noe om seg selv. To minutter. Så skal den andre lytte og gjenfortelle det den har hørt. Etter på bytter man. Neste øvelse så snur man seg til motsatt side, slik at man får en ny samtalepartner. Da har den som skal lytte fått en oppgave: den skal fikle med en mobil, eller sitte å se i luften – den skal virke uinteressert. Hvordan er dette for den som skal fortelle? Neste oppgave: Den som skal lytte tar over og begynner å snakke om seg selv og sitt. Hvordan oppleves dette?

Vi bytter plasser, slik at man snakker med ny partner for hver ny oppgave.

Handlingsplan når et barn biter/slår/klorer

Handlingsplan ovenfor det barnet som er blitt bitt:

- Trøste barnet. Ta det på fanget, tørke tårer. Komme med trøstende ord
- Du som voksne skal være rolig
- Man kan si slik som: det er ikke lov å bite, eller: slik er ikke lov å gjøre. Vis forståelse for barnets smerte
- Kjøle ned bitemerket med kaldt vann. Er det bitt igjennom kontakt lege for råd. Ringe foreldrene
- Få andre barn til å ha gode opplevelser med barnet som biter

Handlingsplan ovenfor det barnet som biter:

- Barnet som biter skal vises omsorg i samme grad som barnet som har blitt bitt
- Vær rolig og bestemt i forhold til å formidle at dette ikke er greit
- Forklar barnet at det ikke er lov å bite. Du kan være streng, men ikke kjeft
- Vis at det får konsekvenser, ta barnet ut av leken
- Vis barnet bittet. Forklar at det er vondt. Avhengig av alder og forståelse, bruk korte setninger, få ord
- Hjelp barnet å finne andre metoder å komme inn i leken med andre
- Forske i hva som er grunnen til at dette skjer

Handlingsplan ovenfor foreldrene til barnet som er blitt bitt:

- HUSK TAUSHETSPLIKTEN DIN!!!! Du skal aldri si navn på den som har bitt. Det er heller ingen grunn til å begynne å snakke om at flere biter og at vi må ty til tiltak på enkelte barn.
- Snakk generelt om hvordan vi jobber med biting. Normaliser dette. Vær kortfattet, ikke grei ut i det vide og brede
- Beklag det som har hendt
- Skulle foreldrene nevne navn og si at mitt barn er redd dette barnet, trygg dem på at vi følger opp og jobber rundt deres barn. Beklag det som har hendt, men gå ikke inn i en samtale der enkelte barn er tema

Handlingsplan ovenfor foreldrene til det barnet som biter:

- Fortell at barnet deres biter
- Når du forteller om bitingen, gjør historien så enkel og skånsom som mulig. Fortell sannheten, men fortell også at barnet har gjort mye fin den dagen også
- Fortell at det er normalt å bite
- Fortell foreldrene at du ikke godtar bitingen, men at du er glad i barnet likevel
- Bli enig med foreldrene om hvor ofte man skal fortelle om bitingen
- Fortell foreldrene at de ikke skal snakke om det når de kommer hjem, vi har snakket om det i barnehagen
- Sørg for god dialog med foreldrene

Vedlegg 3

Kvalitetsdokument:

Daglige tilbakemeldinger på ettermiddagen.

Ansvar: alle ansatte i Bjørnsgård barnehage

Mål: Å gi foreldrene et innblikk i barnas hverdag. Underordnet mål: få frem at vi gjennom dagen har fokus på barna til en hver tid.

Arbeidsmåter:

Hverdag:

- Bruke tellelappene aktivt slik at vi har gode notater om hvert barn. Skrive navnet sitt på tellelappen (bak det man har skrevet)
- Tilbakemelding om: hvem barnet har lekt med og hva barnet har lekt. Barnets humør. Hvem voksne som har observert dette. Gjerne si noe om varigheten på leken, utholdenheten til barnet i lek
- Hvilke ord velger du til å fortelle foreldrene hva som har hent? Ikke gi karakteristikk av barnet som å si: barnet er surt, sint, bråkete, slemt, sutrete, vilt med mer. Pass på ord som for eksempel: aldri eller alltid. Ikke gjør barnet oppmerksom på at foreldrene kommer, men la de leke og la foreldrene se barnet sitt i lek
- Vis i handling hvordan du kommuniserer med barnet
- Tv – tar frem tellelappene og alle har ansvar for å fylle dem ut
- Fs – ser over tellelappene

Mer spesielt:

- Der det er barn som har en adferd som er u hensiktsmessig. Vær ærlig med foreldrene. Bli enig med foreldrene om de ønsker tilbakemelding om alle hendelser eller om det heller skal være fokus på positive hendelser og man har en samtale med jevne mellomrom i forhold til hendelser som er u hensiktsmessige
- Mat, soving, bleier
- Når daglige rutiner blir endret

- Barnets utvikling
- Når det har vært noen felles aktiviteter – spesielle arrangement